

संस्कृतभारती (उत्तरतमिल्लाडु)

परीक्षा – गीताप्रवेशः (प्रथमभागः)

अवधि: - घण्टाद्वयम्

अङ्काः 75

माघः – विकारिसंवत्सरः ५१२०

फिब्रवरी - २०२०

मुख्यसूचना - सर्वप्रश्नानाम् उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत ।

1) सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत ।

क) गन्धन्त्यमूढाः ख) तच्छलोकेन
घ) सोऽधिगच्छति ङ) पुना रमते

ग) तदोच्यते
च) गृहीत्वैतानि

गच्छन्ति + अमूढाः यण्
तत् + श्लोकेन श्चुत्वम्, छत्वम्
तदा + उच्यते गुणः

6

सः + अधिगच्छति विसर्गस्य-उत्त्वम्, गुणः, पूर्वरूपः
पुनः रमते विसर्गस्य-लोपः पूर्वपदस्य दीर्घत्वम्
गृहीत्वा + एतानि वृद्धिः

प्राहुरव्ययम् विसर्ग-रेफादेशः

2) सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत ।

भीष्मश्शेते विसर्ग-सकारः श्चुत्वम्

4

क) प्राहुः + अव्ययम् = ख) भीष्मः शेते = ग) अर्जुनः + उवाच = अर्जुन उवाच विसर्ग-लोपः

घ) षण्मासाः + उत्तरायणम् = षण्मासा उत्तरायणम् षण्मासायुत्तरायणम् विसर्ग-लोपः यकारादेशः विकल्पेन लोपः

3) णत्वं केन कारणेन प्राप्तं / न प्राप्तम् इति विवृणुत ।

3

क) कर्मणा ख) कृष्णेन ग) मारीचेन

रेफः, अट्, प-वर्गः षकारः रेफः, चकारः

4) आवरणे दत्तस्य धातोः निर्देशानुसारं रूपं लिखत ।

3

(क) भवता _____ संस्कृतकार्येण देशसेवा भवति । (कृ + कर्मणि शानच्)

(ख) शते जनेषु एकः _____ भवति । (दा + तृच्)

ग) गीतस्य _____ तस्य आनन्दप्रदं भवति । (श्रु + ल्युट्)

सा देहलीम् आगता । तथा देहली आगता ।

पितामहेन श्लोकः पठितः ।

5) 'क्त' प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि भूतकाले परिवर्तयत ।

4

क) सा देहलीम् आगतवती ।

ख) पितामहः श्लोकं पठितवान् ।

ग) शिक्षिका एकां गीतां श्रावयति ।

घ) पिता कार्यालयं गमिष्यति ।

शिक्षिकया एका गीता श्राविता ।

पिता कार्यालयं गतः । पित्रा कार्यालयः गतः ।

6) 'सति सप्तमी' प्रयोगेण वाक्यानि योजयत ।

4

क) द्रव्यं नष्टम् । धनिकः दुःखी जातः । द्रव्ये नष्टे सति

ख) परीक्षा सन्निहिता । छात्राः पठने निरताः अभवन् । परीक्षायां सन्निहितायां सत्यां

- ग) सख्यौ आगते । अनुजा क्रीडितुं गतवती । सख्योः आगतयोः सत्योः
घ) पिता कार्यालयं गतवान् । माता भोजनं कृतवती । पितरि कार्यालयं गतवति सति

पिता पुत्रं शालां प्रापयति ।

- 7) यथोचितं णिजन्तवाक्यानि लिखत । सुरेशः गोविन्देन पुस्तकं नाययति । 4

क) पुत्रः शालां प्राप्नोति । पिता (ख) गोविन्दः पुस्तकं नयति । सुरेशः

ग) शिष्यः मन्त्रार्थं बोधयति । गुरुः ... (घ) छात्रः श्लोकं जानाति । अम्बा

गुरुः शिष्यं मन्त्रार्थं बोधयति ।

अम्बा छात्रं श्लोकं ज्ञापयति ।

- 8) यथोचितं सन्-प्रत्ययान्तं रूपं लिखत । 4

क) सः सेवां कर्तुम् इच्छति ।

ख) बालकः जेतुम् इच्छया अक्रीडत् ।

ग) मोक्तुम् इच्छुभिः पूर्वजैः यथा कृतं तथा कुरु । घ) बालाः फलानि खदितुम् इच्छन्ति ।

- 9) समस्तपदं समासनाम च लिखत । (षण्णाम् एव) 6

क) तपः एव धनं येषां ते

ख) त्रयाणां लोकानां समाहारः

ग) भक्त्या उपहृतम्

घ) संस्कृतभाषायाः प्रचारः, तम्

ङ) कृतं भोजनं येन सः

च) आकाशः च भूमिः च

ज) न विद्यते विद्या यस्याः सा

झ) नद्याः समीपम्

- 10) विग्रहवाक्यं प्रदर्श्य समास-नाम लिखत । (चतुर्णाम् एव) 4

क) बुद्धियुक्तेन

ख) कुण्डलहिरण्यम्

ग) अहिनकुलम्

घ) अधनेषु

ङ) जितेन्द्रियाः

च) उपगङ्गम्

- 11) तद्धितान्त-पदानि लिखत । 4

क) बुद्धिः अस्याः अस्ति इति

(ख) विनतायाः अपत्यं पुमान्

ग) धीरस्य भावः

(घ) गुणः अस्य अस्ति इति

- 12) यथोचितं तरप्-तमप् / ईयसुन्-इष्टन् प्रत्ययानां प्रयोगं कुरुत । 4

(क) नदीषु गङ्गा _____ (पवित्र) (ख) पाण्डवेषु युधिष्ठिरः _____ । (वरीयस्/वरिष्ठ)

पवित्रतमा

वरिष्ठः

(ग) पद्येषु सुभाषितानि ____ (मधुर) (घ) रामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्नेषु रामलक्ष्मणभरताः ____ ।

(ज्यायस्)

13) सोदाहरणं ५-६ वाक्यैः विवृणुत । (एकम् एव)

5

अन्वयरचना / कारकम् / अव्ययीभावसमासः

14) एकस्य श्लोकस्य पदविभागं अन्वयं तात्पर्यं च लिखत ।

5

निर्मानमोहा जितसङ्गदोषा अध्यात्मनित्या विनिवृत्तकामाः ।
द्वन्द्वैर्विमुक्ताः सुखदुःखसञ्ज्ञैर्गच्छन्त्यमूढाः पदमव्ययं तत् ॥

अथवा

काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम् ।
व्यसनेन तु मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा ॥

15) चित्रं दृष्ट्वा दशवाक्यैः कथां लिखत ।

5

14) कमपि एकं विषयम् अधिकृत्य १०-१२ वाक्यैः प्रबन्धं रचयत ।

10

संस्कृतपठनस्य प्रयोजनम् / संस्कृतभाषायाः प्रचारः

वदतु संस्कृतम्

॥ शुभम् ॥

जयतु भारतम्